

7 Мурзаев, Э.М. Словарь народной географической терминологии/ Э.М. Мурзаев. – М.: Мысль, 1984. – 653 с.

8 Янко, М. Т. Топонімічний словник України: словник-довідник М. Т. Янко. – К.: Знання, 1998. – 438 с.

УДК 811.161.3'373.232.1(476.2-37Нароўля)

У. А. Бобрык, Л. П. Дземідзенка

ПРОЗВІШЧЫ НАРАЎЛЯНСКАГА РАЁНА АДАНАМАСТЫЧНАГА ПАХОДЖАННЯ

У артыкуле на багатым фактычным матэрыяле аналізуюцца аданамастычныя прозвішчы Нараўлянскага раёна. Хрысціянскія кананічныя асабовыя імёны візантыйска-грэчаскага і рымска-каталіцкага паходжання сталі асновай для ўтварэння большасці беларускіх прозвішчаў. Прааналізаваны матэрыял сведчыць, што пераважную колькасць складаюць мужчынскія прозвішчы, радзей – жаночыя.

Многія прозвішчы Нараўлянскага раёна, як і большасць беларускіх прозвішчаў, утварыліся ад хрысціянскіх кананічных асабовых імён візантыйска-грэчаскага або рымска-каталіцкага паходжання, якія па сваёй унутранай прыродзе і па характары функцыянавання ў грамадстве складаюць такія разрад слоў, які не звязаны і не суадносіцца са значэннем прадметнасці, а забяспечвае вылучэнне адной канкрэтнай асобы з акаляючага мноства.

Уласныя імёны маюць асаблівую энергію, якая пераходзіць з пакалення ў пакаленне. Імя здольнае творча фарміраваць чалавека, паказваць на месца ў грамадстве, вызначаць сацыяльную ролю. Для народаў і рэлігій яно мае выключна важнае значэнне, бо суадносіцца з лёсам чалавека, з яго жыццёвай праграмай на Зямлі.

Імёны ў мове не жывуць адасоблена. Як правіла, яны маюць сваіх продкаў і нашчадкаў, блізкіх і далёкіх сваякоў. Часам не распазнаеш, з кім "у радні" тая ці іншая форма імя, да якога слова яно ўзыходзіць. Глумачыцца гэта тым, што пасля прыняцця хрысціянства асабовыя імёны, трапіўшы ў чужое моўнае асяроддзе, змяняліся, набліжаліся і дастасоўваліся да маўленчых нормаў паводле законаў мовы. У выніку гэтых працэсаў утварыліся шматлікія вытворныя і скарочаныя формы і варыянты, якія выступілі асновай фарміравання прозвішчаў. Так, прозвішчы *Іванейчык, Іваненка, Іванешка, Іваноў, Іваноўскі, Іванчыкаў* узыходзяць да ўнармаванай формы імя *Іван*; *Іванютка, Іванюшка, Іванюценка* – да народнай формы гэтага ж імя *Іванюк*; *Івашкін, Івашкоў, Івашчанка* – да народнай формы *Івах*; *Яскевіч, Ясковіч, Яськоў, Ясюк* – да лакальных форм *Ясь, Ясько*.

Прозвішчы *Абрам, Абрамаў, Абрамовіч, Абрамчук* утвораны ад разм. формы *Абрам* імя *Аўрам* (ст.-яўр. імя *Abram* 'узвышаны бацька' [3, с. 36]), а *Аўраменка, Аўрамовіч* – ад *Аўрам*. Ад імя *Агафон* (грэч. *Agathon* 'дабро' [3, с. 39]) утворана прозвішча *Агафонаў*. Прозвішчы *Гапонаў, Гапоненка, Гапонік* паходзяць ад размоўнай формы гэтага імя *Гапон*. *Агееў, Агейчык* паходзяць ад імя *Агей*, што са ст.-яўр. імя *Haggai* 'святочны, урачысты' [5, с. 13].

На тэрыторыі Нараўлянскага раёна бытуюць прозвішчы, утвораныя ад разнастайных форм імя *Аляксандр* (ад грэч. *alexo* 'абараняць' і *aner* 'муж, мужчына' [3, с. 44]): *Александронец* – ад размоўнай формы *Аляксандр*, *Санько* – ад лакальнай формы *Санец*. Прозвішча *Акуліч* утворана ад размоўнай формы *Акула* імя *Акіла*, што з лац. *aquila* 'арол' [3, с. 43].

Шмат прозвішчаў Нараўлянскага раёна ўтворана ад распаўсюджанага імя *Андрэй* (грэч. *andreios* ‘мужны, храбры’ [1, с. 49]) і *Аляксея* (ад грэч. *alexo* ‘абараняць’ [3, с. 45]). Прозвішчы *Аляксеенка*, *Аляксеў* і *Аляксеічык* утвораны ад унармаванай формы *Аляксея*, *Алешкін* – ад лакальнай формы *Алешка*. Прозвішча *Андрусенка* паходзіць ад размоўнай формы *Андрус*; *Андрэйка* – ад памяншальнай формы *Андрэйка*; *Андрэенка*, *Андрэў* – ад *Андрэй*.

Прозвішчы *Анікеенка*, *Анікеў*, *Анікеічык* паходзяць ад імя *Іанікій* (звязана з грэч. словам *nike* ‘перамога’ [5, с. 17]). Ад імя *Антоній* (рымск. радавое імя *Antonius* [3, с. 52]) утвораны прозвішчы *Антоненка*, *Антановіч*, *Антончык*. Ад імя *Архіп*, што з грэч. *archi-* ‘прыстаўка са значэннем галоўны, старэйшы’ і *hippos* ‘коннік’ [3, с. 59]), утворана прозвішча *Архіпавец*. Ад імя *Аўдзея* (ад ст.-яўр. *obadiah* ‘служка бога Яхве’ [3, с. 34]) утворана прозвішча *Аўдзеенка*. Прозвішча *Астаненка* паходзіць ад украінскай размоўнай формы *Астан* імя *Яўстафій* (грэч. *eustathes* ‘устойлівы’ [3, с. 105]).

Прозвішчы *Багданаў*, *Багдановіч* і *Богдан* утвораны ад запазычанага са ст.-сл. мовы імя *Багдан*, дзе з’явілася як калька з грэч. імя *Theodotos* ад *teodotos* ‘дадзены багамі’ [3, с. 64]. Ад імя *Барыс*, якое ўзнікла як памяншальная форма старажытнага славянскага імя *Барыслаў* (ад бор- (параўн. рус. *борьба*, *бороться*) і слав- (параўн. рус. *слава*) [3, с. 65]) утвораны прозвішчы *Барысаў*, *Барысевіч*, *Барысенка* і *Барысюк*. Імя *Барыс* звязваюць таксама з імем старажытнага балгарскага правадыра *Барыса*, якое выводзяць з мангольскага *bogori* ‘маленькі’ [1, с. 35].

Імя *Васілій* (ад грэч. *basileus* ‘цар’ [3, с. 70]) парадзіла мноства памяншальных форм, аб якіх нам нагадваюць прозвішчы *Васіленка*, *Васілеўскі*, *Васілец*, *Васільеў*. Старажытна-славянскае імя *Уладзімір* (ад ‘уладарыць мірам’ [3, с. 79]) парадзіла прозвішчы *Валодзька* і *Уладзіміраў*. Ад уласнага асабовага імя *Улас* узніклі прозвішчы *Уласенка*, *Уласік*, *Уласюк*.

Ад разнастайных форм *Гаўрук*, *Гаўрык*, *Гаўрыла*, *Гаўрылюк* праваслаўнага імя *Гаўрыіл* (ст.-яўр. імя *Gabri’el* ‘мая моц – бог’ [3, с. 81]) утварыліся прозвішчы *Гаўрылаў*, *Гаўрыленка*, *Гаўрук*. Праваслаўнае імя *Георгій*, *Юрый* (ад грэч. *georgos* ‘земляроб’ [3, с. 66]) і яго варыянтныя формы (*Юрчак*, *Юрка*) утварылі прозвішчы *Юркевіч*, *Юркоўскі*, *Юрос*, *Юрчанка*. Прозвішчы *Грыгор’еў*, *Грыгарэнка*, *Грыц*, *Грыцэнка*, *Грышко*, *Грышчанка* ўтварыліся ад імя *Грыгорый* (ад грэч. *gregoreo* ‘быць бадзёрым’ [3, с. 90]). Магчыма, ад эмацыянальна-ацэначнай формы *Гурын* імя *Гурый* (магчыма, ад ст.-яўр. *gig* ‘ільвяня, малады леў’ [3, с. 91]) утворана прозвішча *Гурыновіч*.

Ад уласнага асабовага імя *Давыд*, якое паходзіць ад ст.-яўр. імя *Dauid* ‘любімы’ [3, с. 91], утворана даволі распаўсюджанае ў Нараўлянскім раёне прозвішчы *Давыдзенка*, *Давідовіч*, *Давыдзюк* і *Давыдовіч*. Старажытнае імя *Дан* утварыла прозвішча *Данчанка* [1, с. 58]. Ад старажытна-яўрэйскага імя *Данііл* (ст.-яўр. імя *Dani’el* ‘мой суддзя – бог’ [3, с. 92]), якое прыжылося на Беларусі, паходзяць прозвішчы *Данілаў*, *Даніленка*, *Данільчанка*, *Данільчук*. Магчыма, ад імя *Дасій* (ад грэч. *dasys* ‘касматы’ [3, с. 93], а магчыма, і ад імя *Адам* утворана даволі распаўсюджанае на тэрыторыі Нараўлянскага раёна прозвішча *Дашкевіч*, *Дашкоўскі*. Таксама ад імя *Адам* пайшлі прозвішчы *Адаменка*, *Адамовіч*, *Адамушка*.

Ад імя *Дзмітрый* (грэч. *Demeter* ‘які адносіцца да Дзяметры’ ў антычнай міфалогіі: Дзяметра – багіня ўрадлівасці і земляробства [3, с. 97]) утворана прозвішча *Дзмітрэнка*, *Дзмітрыенка*, *Дзмітрыеў*. Прозвішчы *Дземідзенка*, *Дзямідчык* утварылася ад імя *Дзіямід* (ад грэч. *Dios* (Р. скл. ад *Zeus* ‘Зеўс’ і *medomai* ‘абдумваць’ [3, с. 95]).

Імя *Дзіанісій* (грэч. асабовае імя *Dionysios* ад *Dionys* ‘бог жыццёвай моцы прыроды, бог віна’ [3, с. 94]) і яго размоўныя формы *Дзяніс*, *Дзенісюк* утварылі прозвішчы *Дзенісенка*, *Дзенісовіч*, *Дзенісоў*, *Дзенісюк*.

Ад размоўнай формы *Дораш* і памяншальнай формы *Дарошка* імя *Дарафей* (ад грэч. *doron* ‘дар’ і *theos* ‘бог’ [3, с. 99]) утварылася прозвішча *Дарашкевіч*, *Дарашэвіч*.

Прозвішчы *Дзям'янавіч* і *Дзям'яненка* ўтварыліся ад уласнага асабовага імя *Дзям'ян* (магчыма ад грэч. *datazo* 'пакараць, заваёўваць' [3, с. 94]), якое паходзіць ад старажытнага *Даміян*.

Ад праваслаўнага імя *Захарыя*, сучаснае – *Захар*, утварыліся прозвішчы *Захаранка*, *Захараў*, *Захарчанка*, *Захарэнка*, *Захарчук*.

Ад размоўнай формы *Ігнат* імя *Ігнацій* (магчыма лац. *ignatus* 'які не нарадзіўся' [3, с. 118]) пайшло прозвішча *Ігнаценка*. Ад вядомага з Бібліі імя *Ісаак* (ст.-яўр. імя *Ishaq* 'ён будзе смяяцца' [3, с. 124]) паходзяць прозвішчы *Ісаенка*, *Ісаеў*, *Ісакаў*.

Жадаючы маленькаму сыну багацця і шчасця, бацькі давалі яму імя *Кароль* [5, с. 106]), а прозвішчы *Караленка*, *Каралёў*, *Каралькоў*, магчыма, паходзяць ад імя *Кароль* ці ад назвы птушкі каралёк [5, с. 106]. Ад форм *Клім*, *Клімчук* імя *Клімент* (магчыма ад лац. *clemens* 'літасцівы' ці ад грэч. *klematinos* 'вінаградная лаза' [3, с. 134]) утварыліся прозвішчы *Клімавец*, *Кліменка*, *Клімаў*, *Клімовіч*. На тэрыторыі Нараўлянскага раёна бытуюць прозвішчы *Кузьменка*, *Кузьменка*, *Кузьмянкоў*, утвораныя ад распаўсюджанага ў мінулым імя *Кузьма*, якое паходзіць ад грэч. *kosmos* 'мір', 'упрыгожванне' [3, с. 137]. Ад праваслаўнага імя *Канстанцін*, што ў перакладзе з лацінскай мовы абазначае 'стойкі, нязменны', узнікла прозвішча *Касцюк*, а *Касцючэнка* – ад формы *Касцюк*.

Ад памяншальнай формы *Асінік* не менш рэдкага праваслаўнага імя *Іосіф* утворана прозвішча *Асіпенка*, *Асіпчук*.

Прозвішчы *Лаўрыненка*, *Лаўрынец*, *Лаўрэнка* ўтвораны ад імя *Лаўр*, што з лацінскай мовы перакладаецца як 'лаўровае дрэва, лаўровы вянок', а ў пераносным значэнні 'перамога' [3, с. 138]. Ад імя *Лін* (ад грэч. *linos* 'тужлівая песня' [3, с. 142]) паходзяць прозвішчы *Лін*, *Ліновіч*. Ад імя *Лук'ян*, што з лацінскай мовы *lux* 'святло' [3, с. 144], утвораны прозвішчы *Лук'яненка*, *Лук'янчык*. Ад праваслаўнага імя *Лука* (ад лац. *lux* 'святло' [3, с. 144]) пайшлі прозвішчы *Лукашонак*, *Лукашэвіч*.

Ад біблейскага імя *Маісей* (ст.-яўр. асабовае імя *Mose* (яўрэйскі заканадавец) [3, с. 161]) утворана прозвішча *Маісеенка*, *Маісейчук*. Вядомыя прозвішчы *Макарэвіч*, *Макаранка* ўтвораны ад імя *Макарыі*, што з грэч. *takarios* 'шчаслівы' [3, с. 147]. Ад гэтага імя пайшлі і прозвішчы *Макараў*, *Макарэвіч*. Праваслаўнае імя *Марк* (магчыма ад лац. *marcus* 'малаток') парадзіла прозвішчы *Маркавец*, *Маркаў*, *Маркевіч*, *Маркін*. Ад размоўнай формы *Мацюш* вядомага з Бібліі імя *Матвей* (ад ст.-яўр. *matitiah*, *matitiah* 'божы чалавек' [3, с. 154]) утвораны прозвішчы *Мацюшаў*, *Мацюшэнка*.

Імя *Міхаіл* (ст.-яўр. імя *Mika'el* 'роўны богу Яхве' [3, с. 160]) утварыла мноства памяншальных форм, аб якіх нам нагадваюць прозвішчы: *Міхаілаў*, *Міхальскі*, *Міхальцоў*, *Міхальчук*, *Місько*, *Міхед*, *Мішота*, *Мішура*, *Мішчак*.

Не меншая колькасць прозвішчаў утварылася ад імя *Пётр* (ад грэч. *petra* 'скала', 'каменная глыба' [3, с. 178]): *Пятроў*, *Пятроўскі*, *Петрачэнка*, *Пятрук*, *Пятровіч*, *Петравец*, *Пятрэнка*, *Петрык*, *Петравец*. Вялікая колькасць прозвішчаў утворана ад імя *Павел* (лац. *paulus* 'маленькі' [3, с. 172]) і яго народных і лакальных форм: *Паўлаў*, *Паўленка*, *Паўлоўскі*, *Паўлючэнка*, *Паішкоў*, *Паішкоўскі*. Такая даволі вялікая колькасць прозвішчаў сведчыць пра тое, што дадзеныя імёны ў розных формах шырока бытавалі на тэрыторыі Беларусі на працягу ўсёй гісторыі фарміравання антрапанімічнай лексікі.

Ад імя *Навум* (ст.-яўр. імя *Nahum* 'суцяшальнік' [3, с. 164]) пайшлі прозвішчы *Навуменка*, *Навумін*. Імя *Назарый* (ст.-яўр. *nazar* 'ён аддаў сябе богу' [3, с. 162]) суадносіцца з прозвішчамі *Назаранка*, *Назарчук*. Прозвішчы *Несцераў*, *Несцярчук*, *Несцярчук* утварыліся ад імя *Нестар*, якое пайшло ад грэчаскага асабовага імя *Nestor* [3, с. 165]. Даволі распаўсюджанае імя *Нікалай* (ад *nike* 'перамога' і *laos* 'народ' [3, с. 166]) утварыла прозвішчы *Нікалаенка*, *Нікалаеў*.

Ад імя *Паліен* (ад грэч. *poly* 'шмат' і *aine* 'хвала, слава' [3, с. 180]) пайшло прозвішча *Палуян*. Імя *Патап* утварыла прозвішчы *Патапаў*, *Патапенка*. Імя *Пракопій*

(магчыма ад грэч. *prokoros* ‘выняты з ножан’, ‘той, хто схапіў меч за ручку’ [3, с. 183]) парадзіла прозвішчы *Пракапенка, Пракапчук, Пракопчанка, Пракопчык*. Ад імя *Прохар* (ад грэч. *prochoreo* ‘скакаць наперадзе, весці’ [4, с. 281]) утварыліся прозвішчы *Прахаровіч, Прахарэнка*.

Праваслаўнае імя *Рафаіл* (ст.-яўр. імя *Refa'el* ‘бог лячыў’ [3, с. 187]) парадзіла прозвішча *Рафальскі*. Ад імя *Радзівон* (магчыма ад грэч. *rodop* ‘ружа’ [3, с.189]) утварыліся прозвішчы *Радзівонаў, Радзьковіч, Радзюжка, Радзюшка*. Ад імя *Раман* (лац. *Romanus* ‘рымскі’, ‘рымлянін’ [3, с. 190]), якое прынята праваслаўнай і каталіцкай царквамі, утварыліся прозвішчы *Раманаў, Раманенка, Раманцоў*.

Імя *Сава* (араб. *saba* ‘старац, дзед’ [3, с. 192]) утварыла прозвішчы *Савенка, Савянок*. Ад імя *Сергій* (рымск. радавое імя *Sergius* [3, с. 199]) пайшло прозвішча *Сергіенка*. Ад народнай формы *Сілко* ўласнага асабовага імя *Сіла* ўтварыліся прозвішчы *Сілко, Сілкоў*. Ад біблейскага імя *Сімяон* (ад ст.-яўр. *sama* ‘слухаць’ [3, с. 198]) утварыліся прозвішчы *Семяненка, Семянчук, Семянец*. Ад размоўных форм *Сцяпан, Сцёпа* праваслаўнага імя *Стэфан* (грэч. *stephanos* ‘вянок’ [3, с. 205]) утвораны прозвішчы *Сцепаненка, Сцепанец, Сцепанчук, Сцяпанаў, Сцяпанчанка*.

Прозвішчы *Тарасаў, Тарасевіч, Тарасенка, Тарасікаў, Тарасюк* утварыліся ад імя *Тарасій* (ад грэч. *tarasso* ‘турбаваць’ [3, с. 206]), а *Тарасік* – ад размоўнай формы гэтага ж імя *Тарасік*. Рэдкае прозвішча *Атрошка* ўтворана не ад грашовай адзінкі, а ад імя *Трафім*, што з грэч. *trophimos* ‘карміцель’ [2, с. 138]. Ад гэтага ж імя ўтвораны прозвішчы *Трафімаў, Трафіменка*.

Ад праваслаўнага імя *Фама* (ад ст.-яўр. *te'om* ‘блізнюк’ [3, с. 226]) паходзіць прозвішча *Фамін*, а ад каталіцкай формы гэтага імя *Томаш* утвораны прозвішчы *Тамашоў, Тамашук, Тамашэўскі*. Ад формы *Фёдар* праваслаўнага імя *Феадор* (ад грэч. *theos* ‘бог’ і *doron* ‘дар’ [2, с. 215]) утвораны прозвішчы *Федаровіч, Федарцоў*. Прозвішча *Фядосенка* ўтварылася ад імя *Феадосій* (ад грэч. *theos* ‘бог’ і *dosis* ‘дар’ [2, с. 218]). Прозвішча *Піліпенка* ўтворана ад народнай формы *Піліп* праваслаўнага імя *Філіп*, а ад самога імя ўтварыліся прозвішчы *Філіпаў, Філіпенка, Філіпушка*.

Ад імя *Цярэнцій* [6, с. 16] паходзіць прозвішча *Церашковіч*. Ад імя *Цімафей* (ад грэч. *time* ‘гонар, пашана’ і *theos* ‘бог’ [3, с. 208]) паходзяць прозвішчы *Цімашэнка, Цімошанка*. Прозвішчы *Цімавец, Цімарэнка, Ціткоў, Цітоў* утвораны ад уласнага асабовага імя *Цім*.

Біблейскае імя *Якаў* (ст.-яўр. імя *Ia'qob* ‘ён ідзе за кім - небудзь’ [3, с. 235]) суадносіцца з прозвішчамі *Якаўлеў, Якаенка*. Прозвішча *Якубенка* ўтворана ад польскай формы *Якуб* імя *Якаў* [5, с. 236]. Ад імя *Яўфімій* (ад грэч. *euphetos* ‘свяшчэнны’ [5, с. 113]) і яго разнастайных форм утвораны прозвішчы *Яфімаў, Яфіменка, Яўхіменка*.

Цікавасць выклікаюць прозвішчы *Юдзенка, Юдзін, і Юдэнка*, якія паходзяць ад імя *Іуда*, але не ад здрадніка *Іуды*. Па евангельскай легендзе, у Хрыста было два вучні, якіх звалі *Іуда*: адзін – *Іуда Іскарыён* – здраднік, другі – *Іуда Іакаўль* – верны прыхільнік свайго настаўніка. Таму, зразумела, што прозвішчы пайшлі ад другога імя, якое занесена ў царкоўны каляндар.

Як бачна, ад некаторых імён утварылася шмат прозвішчаў, напрыклад, *Павел, Іван, Пётр, Міхаіл*, а ад некаторых – адзінкавыя. Гэта тлумачыцца тым, што круг выкарыстоўваемых “жывых” асабовых імён да пачатку ХХ ст. заўважна звужаўся: многія імёны, папулярныя ў мінулым, да нашага часу аказаліся забытымі. Зараз рэдка сустраэнем *Луку, Архіна, Фаму*. Такія мужчынскія імёны яшчэ можна сустраць у імёнах па бацьку людзей старэйшага пакалення, а часцей за ўсё – у прозвішчах.

Асноўная частка прозвішчаў *Нараўлянскага* раёна ўтворана ад мужчынскіх імён. Але прозвішчы ўтвараліся і ад жаночых уласных асабовых імён. Іх не вельмі багата, але яны ўяўляюць значную цікавасць, так як адлюстроўваюць становішча жанчыны

ў далёкія ад нас часы. Калі зараз пры перапісе насельніцтва пытаюцца, хто галава сям'і, то раней такога пытання не ўзнікала. Калі ў доме быў мужчына, ён бясспрэчна, лічыўся гаспадаром, астатнія члены сям'і насілі яго прозвішча. Жанчына лічылася гаспадыняй дома. Толькі калі мужа забіралі ў салдаты або ён доўгі час адсутнічаў, калі ён паміраў, гінуў на вайне, вяртаўся інвалідам, жанчына брала на сябе ўсю гаспадарку і пачынала кіраваць домам і сям'ёю.

На тэрыторыі Нараўлянскага раёна сустракаюцца толькі адзінкавыя прозвішчы, утвораныя ад жаночых імён: ад жаночага імя *Зінаіда* (ад грэч. *Zeus* 'Зеўс' [3, с. 116]) утвораны прозвішчы *Зіневіч* і *Зінкевіч*. Ад імя *Тамара* (ст.-яўр. *Tamar* 'фінікавая пальма' [3, с. 206]) і народнай памяншальнай формы гэтага імя *Томка* ўтварыліся прозвішчы *Тамараў*, *Тамаркін*, *Томка*, *Томчанка*. Ад імя *Ульяна* пайшло прозвішча *Ульянаў*, а ад імя *Яна* – *Яначкін*.

Іншы раз цяжка ўстанавіць, мужчынскае ці жаночае імя ляжыць у аснове прозвішча, так як няпоўныя формы ад іх маглі супадаць. Напрыклад, прозвішчы *Зіневіч* і *Зінкевіч* маглі ўтварыцца не толькі ад жаночага імя *Зінаіда*, але і ад мужчынскага імя *Зіновій*.

Разгледжаны матэрыял сведчыць, што ўсе прозвішчы паходзяць ад двух класаў: адапелятыўнага і аданамастычнага паходжання. Найбольш прадуктыўна ў якасці матывацыйнай базы задзейнічана апелятыўная лексіка, якая прадстаўлена рознымі лексіка-семантычнымі групамі. Прозвішчы аданамастычнага паходжання пераважна ўтварыліся ад мужчынскіх уласных асабовых імён. Прозвішчы, утвораныя ад жаночых уласных асабовых імён, сустракаюцца рэдка.

Спіс выкарыстанай літаратуры і крыніц

- 1 Бірыла, М.В. Беларуская антрапанімія. Уласныя імёны, імёны – мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М.В. Бірыла. – Мінск: Навука і тэхніка, 1966. – 327 с.
- 2 Никонов, В.А. Словарь русских фамилий / В.А. Никонов. – М.: Школа - Пресс, 1993. – 224 с.
- 3 Петровский, Н.А. Словарь русских личных имен: Ок. 2600 имен / Н.А. Петровский; спец. науч. ред. О.Д. Митрофанова. – 3-е изд., стереотип. – М.: Русский язык, 1984. – 384 с.
- 4 Суперанская, А. В. Словарь русских личных имен / А. В. Суперанская. – М.: Изд-во Эксмо, 2003. – 544 с.
- 5 Федосюк, Ю.А. Русские фамилии: Популярный этимологический словарь / Ю.А. Федосюк. – М.: Детская литература, 1980. – 239 с.
- 6 Федосюк, Ю.А. Что означает ваша фамилия? / Ю.А. Федосюк. – 3-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2008. – 88 с.

УДК 930.251+025.177 (477)

В. В. Боровик, Р. А. Омеляшко

АРХІВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ ЧОРНОБІЛЬСЬКОГО НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ФОНДУ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Кратко изложен опыт разработки архивной организации этнографических аудио-, видео-, фотоматериалов и системы учетной документации. В процессе разработки был достигнут компромисс между нормативными требованиями архивистики и потребностями этнографических исследований.